

İLERİ DÜZEYDE OKUMA ÖĞRETİMİ : YÖNTEMLER VE İŞLEMLER

by William E. Morris
Çeviri: Şevket DÖNMEZ

"Konuşmadan önce dinleme, okumadan önce konuşma, yazmadan önce okuma". Bu tanım Moulton'un 1940-1950 yılları arasında dil öğretimi konusunda yaptığı mükemmel araştırmada belirttiği gibi, dilde ayırımın noktalandığı 1941'lerden bu yana Amerika'da Çağdaş Dil öğretimine üstünlük kazandırmıştır. O zamandan bu yana dilbilimciler özellikle birbirine benzemeyen diller üzerinde analizler yaparak çalışmaktadır ve Moulton'un belirttiği gibi ders araç ve gereçleri "Günümüzün Dil Öğretimi Sloganları" dediği dilbilim ilkeleri ışığı altında hazırlanmaktadır. "Dil öğretiminde soyut kavramlar değil dilin kendisi öğretilmelidir."

Böylece sözlü yaklaşım veya işitsel dil metodu yetişkin öğrencilerle başlamıştır. Açıkça görüldüğü gibi, önem, konuşma dili üzerinde yoğunlaşmaktaydı. Dil Bilimcilerin Dil öğretiminde Dilbilim İlkelerini tanıttıkları zamanın etkin yayınları şunlardı :

"Outline Guide to Practical Study of Foreign Languages (1942) L. Bloomfield. Teaching and Learning English as a Foreign Language (1945) C. C. Fries. Learning a Foreign Language (1950) E. A. Nida. Language Teaching: A Guide for Teachers of Foreign Languages (1953) E. T. Gornelius.

Şüphesiz sözlü dil kaynaklarının etkisi, 19. yüzyılda Avrupa'da ve diğer ülkelerde fonetik metodun uygulandığı 1941 yılları öncesinde bile görülmekteydi ve sonuç olarak direkt metoda dönüşmesine neden oldu. Fakat direkt metodun Amerika'daki başarısı oldukça sınırlı kaldı ve 1930'larda okullarda daha çok okuyarak çevirme ve dilbilgisi kurallarını ezberlemeye yönelik çalışmalara önem verilirdi. Bununla beraber direkt metod yoğun dil öğretimi programlarını etkiledi. Direkt metodun etkisi direkt yapısal sözlü yaklaşım metodunun tanımlanmasında yansır.

Okuma ve Sözlü Yaklaşım

1940-1950 yılları arasında birçok dilbilimcinin yabancı dilde okuma öğretimi ile ilgili görüşleri Fries'in aşağıda özetlediği gibiydi: "Kişi yabancı dili sadece okuma amacıyla öğrenmeyi arzularsa bile, en ekonomik ve en etkili başlama şekli sözlü yaklaşımdır."

Nida bu görüşü daha da kuvvetlendirmiştir. Dinleme, konuşma, okuma ve daha sonra yazma, dil öğreniminde temel sırayı oluşturur. Dil öğreniminde geçerli bilimsel yöntem önce dinlemeyi içerir, bunu, konuşma izlemelidir. Daha sonra okuma ve en son dilin yazılması gelir. Bu açıklamanın gerçek bilimsel geçerliliğini doğrulamak kolay değilse de bunun pedagojik etkinliği çocuklar ve yetişkinler için yabancı dil derslerinde genellikle kabul edilmektedir. İkinci dil öğretiminin ilk ve orta düzey aşamalarında yeni yaklaşım öncelikle ve hemen sadece konuşma diline önem vermiştir.

Ne yazık ki, ikinci dil veya yabancı dil olarak İngilizce programlarının çoğunda özellikle yetişkinler için hazırlanan yoğun İngilizce derslerinde yazı dili hemen hemen tamamen ortadan kalkma noktasına gelmiş ve önemini yitirmiştir. Bazı öğrenciler hiç İngilizce okuma öğretilmemiş gibi görünmektedirler. Açıkça görülüyor ki, öğrencilerin okuma becerilerini, sözlü becerilerini geliştirme sürecinde otomatik olarak elde etmeleri veya sözlü dil öğretimini tamamladıktan sonra kendi kendilerine geliştirmeleri beklenmektedir. Emin olmak için birçok kurs öğretimin başlangıç veya orta düzey ötesine gitmeyi yeğler, fakat okuma konusunda bu ihmal sadece ileri düzeyde yeni başlayan öğrencilerin sayı çoğunluğuna bağlı olmadığı görülmektedir.

Örneğin Cornelius'un Yabancı Dil Öğretimi kitabında belirttiği ilk iki yabancı dil öğretimi kuralı şunlardır: 1- Yabancı dil öğretiminin amacı dili konuşulduğu şekilde tanıtmaktır. 2- Okuma ve yazma becerisi, konuşulan dilin öğrenimi sonunda bir yan olgu olarak ortaya çıkabilir. Şüphesiz tüm öğretmenler bu konuda aynı düşüncede değildir. Daha sonraları Brooks okuma ve yazma becerileri öğretimi için sınıf içi zaman ayarlamasını sözlü yetenekleri geliştirmeye oranla başlangıç düzeyinde aşağı yukarı %20, ilk ve orta okullarda orta düzeyde %50-60 civarında belirlemiştir.

Fakat genellikle başlangıç ve orta düzeyde sistematik okuma öğretimine çok az önem verilmiş ve özellikle öğretimin ileri aşamasındaki öğrencinin okuma akıcılığı kazanmasını kolaylaştıracak hazırlıklar sözlü beceriler öğretimine oranla pek yapılmamıştır.

Pratik görüşler de yazı dilinin öğretilmesinin önemsenmemesinde katkıda bulunmuştur. Birçok yetişkin öğrenci özellikle konuşma dili becerisine öncelikle gereksinme duymuşlardır. Bu nedenle birçok başlangıç ve orta düzeydeki kurslar yazı diline daha az önem göstererek, öncelikle sözlü anlama ve konuşma becerileri geliştirmeyi amaçlamışlardır. Yine de bu gibi öğrencilerin bile orta ve uzun süreli gereksinmelerinin dikkatle incelenmesi İngilizce okuma becerisinin çok gerekli olacağını ortaya koyacaktır. Gerçekten bu durumdaki birçok öğrenci için sonunda okuma becerileri sözlü becerilerden çok daha önemli olacaktır.

İleri Düzeyde Okuma Öğretiminde Amaçlar

Bilgi edinmek için düzenlenen bir okuma öğretimi programının belirgin amacını nasıl tanımlayabiliriz? Dikkatimizi ileri düzeye yöneltirsek öğrencilerimizin halihazırda öğretimin ilk ve orta safhalarında, en azından yan olgu olarak konuşma dili öğrenimleri esnasında okuma ile ilgili bazı şeyler öğrenmiş olduklarını kabul edeceğiz. Öğrenciler İngilizce alfabeyi, düzenli kuralları ve yazma sistemindeki yaygın düzensiz kuralları biliyorlar. Hatta öğrencilerin başarılı okuyucu olmasalar

bile ana dillerini okuyup yazdıklarını kabul ediyoruz. Sırası gelmişken ana dilde okuma veriminin yabancı dilde okuma verimi elde etme ile ilgisi olup olmadığını öğrenmek ilginç ve yararlıdır. Ne olursa olsun öğrencilerimiz okur yazar oldukları için, okuma işleminden çok yabancı dili okumak için gerekli becerileri kazanmalıdırlar. Öte yandan kendimizi öncelikle edebiyat öğretimini değerlendiren kişiler olarak düşünmemize gerek yoktur. İngilizce'nin yabancı dil olarak okunduğu çoğu ileri düzeydeki okuma çalışmalarında edebiyatla ilgilenilmez. Yine ana dili konuşanlar arasında bile amaçlı okuma zevk için değil daha çok bilgi edinmek amacıyla yapılır.

Üçüncü bir nokta; günümüzde oldukça popüler olmasına karşın amaçlarımız "okuma hızı" terimini kapsamına almaz, bununla beraber yabancı dil olarak İngilizce öğrencileri için okuma düzeyi önemsiz değildir. İşin gerçeği, dikkatini bir defada sadece bir sözcüğe yönelten, gayet yavaş ve zorla sözcük sözcük okuyan bir öğrenci gerçekten okuyor sayılmaz. Bu öğrenci cümleyi anlamak için sözcükleri anlamlı bir dizi haline getiremez ve cümleleri anlamlı bir paragraf hale gelecek şekilde birleştiremez. Ona paragrafın ne hakkında olduğunu sorun, samimi yanıtı sadece 75 kelimeydi olacaktır. Diğer becerilerinin sonucu ve bunlarla ilgili olarak öğrencinin okuma düzeyini geliştirmek önemli bir amaçtır.

Öyleyse ileri düzeydeki okuma derslerinde amacımız halihazırda en azından orta düzeyde konuşma İngilizcesine sahip öğrencilerimize yazılı metinden tam anlamıyla, çabuk ve verimli bir şekilde bilgi edinme yollarını öğretmektir. Görevimizin tam anlamı özel okuma becerilerinin sıralanması ile anlaşılır. Öğrenciler bu amaca erişmek için becerilerini geliştirmeli ve iletmelidirler.

Beş Beceri Alanı

Yabancı dil olarak İngilizce okumadaki gelişmiş beceri, okuma hızının gelişmesini, kelime tanımayı, cümleleri, paragrafları ve okuma parçalarını tam olarak anlamayı gerektirir. Şüphesiz bunlar yabancı dil öğrencisine özgü gereksinimler değildir, anadili konuşanların da yeterli birer okuyucu olabilmeleri için geliştirmeleri gereken becerilerdir.

Bu beş beceri alanını aşağıdaki gibi tanımlayabiliriz:

- 1- Speed of recognition and comprehension— Tanıma ve anlama hızı
 - a) Kelime tanıma hızı, göz hareketlerini geliştirme, görsel ayırım
 - b) Kelime anlama hızı, sembol-ses anlama birliği
 - c) Cümle yapısını tanıma, dikkatle göz gezdirme, yapılarla okuma
- 2- Vocabulary recognition and comprehension— Kelime tanıma ve anlama
 - a) Kelime yapısı, kelime türetme ve birleşik sözcük yapımı
 - b) Kelime oranı, seçme ve sınırlama
 - c) Yapı içinde kelime, anlam ve söz gelişi, ipuçların kullanılması
- 3- Sentence Structure and Sentence comprehension— Cümle yapısı ve cümle anlama
 - a) Cümle yapıları, ileri düzeyde bağlaçları anlama, isimlendirme, yerine koyma vs. ve ana fikri bulma
 - b) Cümle anlama, tam anlamı kavrama
- 4- Paragraph structure and paragraph comprehension— Paragraf yapısı ve paragraf anlama

- a) Paragraf düzeni, ana fikir, paragraf geliştirme
- b) Özel bilgi için inceleme
- c) Tam anlama, paragraf analizi

5- Comprehension of the complete selection— Seçilen parçanın tam olarak anlaşılması

- a) Ana fikirler için araştırma
- b) Özel bilgi için inceleme
- c) Tam anlama için okuma

Bu yazının son bölümünde okuma becerisinin bu beş alanın da İngilizce'yi yabancı dil olarak veya ikinci dil olarak öğrenen öğrenci için tekniklerden örnekler ve alıştırmalar veriyorum.

SÖZLÜ ANLAMAYA KARŞI OKUNANI ANLAMA

Öğretmenler okuma becerisinin konuşma dili eğitimi süreci içinde bir yan olgu olarak gelişmediğini bilirler. Yabancı bir öğrenci için halihazırda sahip olduğu işitsel sembollerin anlamına görsel sembollerini aktarması kolay değildir. Bunun yanı sıra anadili İngilizce olanlar bile okuma öğrenmeyi zor bulmaktadırlar. Yerli ve yabancı öğrencinin güçlükleri çoğunlukla İngilizce söyleyiş ve yazın kuralları arasındaki zayıf uygunluğa dayandırılmaktadır. İngilizce'nin fonetik veya fonemik olarak hecelenemediğinden yakınılmaktadır, bu gayet doğrudur, fakat aynı zamanda İngilizce heceleme sistemi görünüşte daha çok fonemik olma eğiliminde olduğundan, bu öğrenciler için adil olmayan bir görevdir.

Çağdaş dilbilim araştırmaları her şeyin gözönüne alındığında günümüzdeki sistemin, kullananlar, yetenekli konuşurlar ve okurlar için geliştirilmesinin güç olabileceği görüşündedir. Diğer taraftan yerli veya yabancı olsun sistem kesinlikle öğrenci için her şeyi kolaylaştıracak bir şekilde düzenlenmemiştir.

İngilizce yazın yönetiminden başka okuma öğreniminde diğer bir ana sorun daha vardır: yazılı İngilizce konuşma İngilizcesinden yapı ve özelliği bakımından oldukça farklıdır. Bu nedenle güvenilir konuşma İngilizcesi öğrettiğimiz öğrencinin kendiliğinden güvenilir yazılı İngilizce'nin üstesinden geleceğini düşünemeyiz. Bununla beraber konuşma ve yazma arasındaki tüm farklılıkların öğrenme güçlükleri yaratacağı kanısına varmamalıyız. Gerçekten aşağıda tanıtılacak iki karşılaştırmanın ikincisinde olduğu gibi okuma bazı yönlerden öğrenci için sözlü anlamadan daha kolaydır.

Konuşma ile kıyaslandığında okumanın güç yönleri :

1. Sözlü olarak bilinen kelime ve deyimler yazıda tanınmayabilir. (Majəl/-module,/ kənt/-cannot), gibi anlamı farklı (bow-read) söylenişi aynı veya hemen hemen aynı hecelenen kelimeler karıştırılabilir. (Strap-strip, through-thorough) gibi.
2. Çoğunlukla konuşmada işitilmeyen kelime ve kullanışa yazıda rastlanır/manifest, ambivalence. This fact is nowhere better illustrated than in the.....)
3. Yazma cümle vurgusu, durak, iniş ve çıkışlarla konuşmadaki işaretlenmiş farklılıkları ayırmak için kelime düzeni anlam değişikliği ve diğer işaretleri kullanır.
4. Yazma uzun tam cümleler-karmaşık diziler, isimlendirme ve sözdizimi araçları kullanır.

(The executive turns to the party for personel to man the top jobs in the administrative agencies, and a further relationship is established through which the party makes a contribution to the organization and action of government)

5. Anlam için metinsel ipuçları yazılı konuda gerekli olarak sınırlanmıştır; konuşmada durum böyle değildir, sözlü olmayan durumlardan ipuçları çıkarılamaz.

Konuşma ile kıyaslandığında okumanın kolay yönleri :

1. Daha çok yazılı şekiller, konuşmada anlaşılması güç olan eşeslilerin (seed-cede) Fiil çekimi (miss the time-missed the time) ve kelime ulamalarını (a nice house - an ice house) ayırt edilmesini sağlar.
2. Yazıda lehçe (labor-labour) ve sözdizimi (does not have-has not got) gibi farklılıklar çok önemsiz ve sayıca azdır. Bununla beraber okuyucunun bilinen kelime ve yapıların analizi vasıtasıyla yeni bir kelimeyi anlamak için söylenişini bilmesine gerek yoktur (Fragmentation-avionic).
3. Açıklama yazısı konuşmadan daha sınırlı oranda cümle çeşidinden yararlanır. İfadeler hakim durumundadır, sorular daha azdır, özellikle Yes-No tipi, kısa yanıtlara ve kısaltılmış şekillere az rastlanır. Dahası cümle parçaları, tekrarlar, yanlış başlamalar, ayrılıklar ve tereddütler resmi olmayan konuşma dilinde o kadar çoktur ki bunlara yazıda hemen hemen hiç rastlanılmaz.
4. Yazı dili kalıcıdır, zaman içinde geçici değildir. Böylece okuyucu kelime ve sözdizimi yapılarını bulmak, sözlüğe başvurmak, tekrar tekrar incelemek ve okumak için durarak kendine özgü bir çalışma yapabilir.
5. Yazılı İngilizce resmi olmayan konuşmadan daha fazla ön bilgi verir; iyi bir açıklama yazısı, özellikle teknik yazı, dizeler arasında anlam bulmak için okumamızı gerektirmez.
6. Sonuç olarak, sözlü karşılıklı konuşma ile kıyaslandığında, yazı sözlü yanıt gerektirmediği için okuyucunun dikkatini başka yöne çekmez. Okuyucu tüm gayretini okuduğunu anlamaya harcar.

İLERİ DÜZEYDE OKUMA ÖĞRETİMİ

Anadili ve bir yabancı dil, herikisi için başlıca okuma geliştirme metodları bilinmekte ve bir süredir kullanılmaktadır. Okuma dersi öğretmenleri ve yabancı dil olarak İngilizce ders kitabı yazarları ana dili geliştirmek için birçok kaynaktan yararlanmışlar ve bunları tekrar gözden geçirerek anadili İngilizce olmayanların gereksinimlerine yanıt verecek şekilde adapte etmişlerdir. Bunlara özellikle yabancı dil öğretimine uyan diğer birkaç aracı da ilave etmişlerdir. Esas olarak üç disiplin eğitim, psikoloji ve dilbiliminden yararlanarak okuma öğretimi hakkında bazı şeyler öğrendik, fakat günümüzde geçerli olan dilbilgisi yapılarını aktarma kuramı etkileri dışında ikinci veya yabancı dil okumada hemen hemen hiçbir yeni gelişme olmadığı görülür.

Günümüz okuma uzmanlarının araştırmalarına ve uluslararası yabancı dil uzmanlarının projelerine bakıldığında özellikle yetişkinler için ikinci dili okuma ile ilgili herhangi bir çalışma göze çarpmaz. Yeni ve gelişmiş düşünceler için aramız gereken ana kaynaklar yabancı dil olarak İngilizce'de kullanılan son ders kitaplarıdır.

OKUMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN TEKNİKLER VE ARAŞTIRMALAR

En çok kullanılan araştırma çeşitleri yeni ve yeni bulunmuş olmamakla beraber okuma öğretiminde kullanılan araştırmalar sadece onlar değildir. Benzeri seçme, seçmeli, doğru-yanlış, aynı-farklı, aynı-zıt, boşlukları doldurma, cümle düzenleme, zamanlara çevirme, özet, taslak ve başka kelimelerle açıklamak gibi bilinen teknik-

leri kullanıyorlar. Aşağıda üniversite seviyesinde yedi okuma sınavından alınmış okuma becerisi diye tanımlanmış beş alanda tipik geliştirme teknik ve araştırmaları gösteren örnekler sunuyorum.

1. HIZ ARTTIRMA

Zamanlı okuma öğrencinin süratli okumasına önem verir. Bazı okuma derslerinde tüm okuma, direktif ve alıştırmalar bile zamanlıdır. Öğrenciler her dakika okunan kelime oranına göre zamanlarını değiştirir ve okuma gelişimini kaydederler. Bazı ders kitapları her bölüm için kelime sayısını, her dakika için kelimeleri ve eşdeğerleri gösteren cetvelleri verirler. İncelediğim hiçbir yazı, mekanik hız ölçen araç kullanılmasını önermiyor. Yalnız son okuduğum bir yazı metronom kullanılmasını öneriyor. Öğrenciler baskı altında normal ve zamansız okuma durumlarında yeteneklerini ne dereceye kadar hızlı okumaya dönüşürebilirler? Bu çözülmemiş fakat çok önemli bir sorundur.

a) *Speed in Recognizing Words*: Kelimeleri tanımada hız

Word matching: Verilen kelimelerde aynı olan kelimenin altını çiziniz.

1. Got get pot hot god got

2. Home whom, hone, hum home some

Word pairs: Kelime çiftleri S ve D nin altını çizerek öğelerin aynı veya farklı olduğunu gösteriniz:

1. doesn't know	doesn't show	Same	Different
2. have time	have time	S	D
3. poor day	poor pay	S	D

b) *Speed in Understanding Words*: Kelimeleri anlamada hız

One word definitions: Bir kelimelik tanımlar. Verilen kelime ile aynı anlamda olan kelimenin altını çiziniz:

1. Shut watch close sleep need

2. Speak point talk hope see

3. Purchase step buy listen dream

Sames and opposites: Aynı ve zıtlar. S ve O'nun altını çizerek çift kelimelerin aynı veya zıt olduğunu gösteriniz.

1. Stop go same opposite

2. Speak talk S O

3. Dirty clean S O

c) *Recognizing sentence structure*: Cümle yapısını tanıma. Yapı ile okuma

People in the United States

are always talking

about the weather

It's a kind of habit

with them

When they

2. Improving Vocabulary : Kelime geliştirme

a) Word formation - Kelime oluşturma

Negative Prefixes - Olumsuz önekler. Parçadan alınmış aşağıdaki kelimelere doğru öneki getirerek olumsuz yapınız (dis-, im-, in-, mis-, un-,)

1. appear _____
2. just _____
3. personel _____

Fill in the blanks with the proper negative prefix :

Boşlukları uygun olumsuz örnek ile doldurunuz.

1. He always _____ connects the wires.
2. He always _____ pronounces the words.
3. His work is completely _____ satisfactory.

Drived Words: Türetilmiş kelimeler. Boşlukları cümlede altı çizilmiş kelimelerle ilgili isimlerin çoğul halleriyle doldurunuz.

1. Our interest was in art and (artists) _____
2. Our interest was in crime and _____
3. Our interest was in music and _____

Complete the following table: Aşağıdaki tabloyu tamamlayınız

Adjective-sıfat	Noun-isim	Adverb-zarf	Verb-fiil
1. Original	(originity)	(originally)	(originate)
2. _____	evolution	_____	_____
3. _____	_____	_____	brighten

b) *Lexical Range:* Kelimelerin anlam değişkenliği

Okuma parçasında hangi cümle kelimeyi olduğu gibi (deyimsel veya figüratif anlamda) kullanıyor?

1. There are bound to be regional differences: Örneğin "bound" sözcüğünün aşağıdaki üç cümlede değişik anlamlarda kullanıldığını görmekteyiz.

- a) The book is bound in leather.
- b) Children are bound to have some accidents as they grow up.
- c) The prisoner's hands were bound.

c) *Vocabulary in context:* Metin içinde kelimeler

Using context clues: Metne bağlı ipuçlarını kullanma.

A dynamic person can keep Washington affairs from becoming boring. Often, through his activity, he can become well known in a short time.

The best synonym for dynamic is "dynamic" kelimesi için en iyi eşanlamlı kelime hangisidir?

_____ powerless	_____ forceful
_____ athletic	_____ cheerful

Paired Responses Using Semantic Equivalents: Eş anlamlar kullanarak aynı anlamı verme. Öğretmen sözlü olarak ipucu verir: Öğrenci yüksek sesle okur, yanıtı ezberle söyler veya yazar.

Cue: İpucu: They are trying to fire MacDonal as president.

Response: Yanıt: They are trying to get rid of MacDonal as president.

d) *Other Techniques To Improve Vocabulary:* Kelime hazinesi geliştirmenin diğer yöntemleri:

Recalling words from their definitions: Tanımlardan kelimeleri hatırlama.

Okuma parçasından kelimelerle boşlukları doldurunuz.

1. Able to be depended on: re _____ le
2. Too many to be counted: inn _____ able

Using words in sentences (orally or writing) Kelimeleri sözlü veya yazılı olarak cümle içinde kullanma: Okumadan alınmış her çifti veya kelime grubunu bir cümle içinde kullanınız.

1. antropologist, cultures

example: An antropologist is a person who studies cultures.

2. borrow, inventions

3. technology, slow, past

Vanishing Cues and Alternative Word Glosses: İpuçlarının kaldırılması ve kelime açıklama alternatifi:

Öğrenci okunmuş parçanın kısmen silinmiş aralıklarını önce açıklama kullanılarak, ikinci kez bunları kullanmadan doldurarak parçayı eski şekline dönüştürür.

wonderful

Less than twenty years ago, a fabulous "new era" of medicine — or so it was supposed to be — was ushered in by the "wonder drugs" the germ-killers extraordinary. Here, it seemed, were the.....¹

3. SENTENCE STRUCTURE AND COMPREHENSION

Cümle yapısı ve anlama

a) Sentence Structure and the main Idea: Cümle yapısı ve ana fikir

Grammatical Details: Gramatik ayrıntılar

Supply the appropriate preposition for each blank in these sentences from the essay: Makaleden alınmış bu cümlelerdeki boşluklarda uygun edatları kullanınız:

1. All cultures seem to be _____ a continuous state _____ change.

Supply the structure words that have been omitted

Konmamış yapısal kelimeleri bulunuz.

1. Two women who meet _____ the first time often do _____ shake hands unless one is _____ especially honored guest.

Complex Sentence Structures: Birleşik cümle yapıları: Combine each group of statements into a single coherent sentence:

Her grup ifadeyi uygun bir cümle haline getiriniz.

1. All structures change. Some cultures change at a slower rate than others. Drill on embedded relative clauses and prenominal modifiers:

İsim niteleyiciler ve iç içe kullanılmış ilgi cümlecikleri üzerinde alıştırmaya yapınız.

Cue: The arbitration settled the issue.

The arbitration was compulsory.

Response: a) The arbitration, which was compulsory, settled the issue.

b) The compulsory arbitration settled the issue.

General Syntactical Meaning: Genel sözdizimi anlamı:

The main idea: Ana fikir: Doğru ifadelerin önüne kontrol işareti koyunuz. Doğru olmayan ifadenin önüne bir daire koyunuz.

1 The original version, which the student is to reconstruct, reads as follows: Less than twenty years ago, a fabulous "new era" of medicine — or so it was supposed to be — was ushered in by the "wonder drugs" the germ-killers extraordinary. Here, it seemed, were the.....

- 1. It's difficult to see how anyone could find Professor Baker's latest book anything but completely satisfying.
- 2. Although I have the highest personal regard for Professor Baker, I must confess that I find new major points in this book on which he and I agree.
- b) *Sentence comprehension*: Cümle anlama
Get the full meaning: Anlamı tam kavrama
Logical completion: Mantıki tamamlama:
Complete the sentence in a logical way, using one of the four words:
Dört kelimedenden birini kullanarak cümleyi mantıki bir şekilde tamamlayınız.
1. You can trust Henry to take good care of your money, for he is very _____ (honest, angry, evil, distant)
2. We had hoped that Robert would agree to help us, but he has _____ to (desired, promised, refused, intended)
Comprehension Questions: Anlama soruları. Aşağıdaki anlama sorularına bakınız.
4. Paragraph Structure and Comprehension
Paragraf yapısı ve anlama
- a) Paragraph organization: Paragraf düzeni
Reading for the central idea: Ana fikir için okuma
What single word expresses the central idea of paragraph 16?
16. paragrafın ana fikrini gösteren tek kelime hangisidir? Ana fikri sıptamak için parçayı çabucak okuyunuz. Sayfayı çevirin ve ana fikri en iyi şekilde açıklayan bir ifadeyi seçiniz. Tekrar paragrafa bakmayınız.
Paragraph Development: Paragraf Geliştirme
9. Paragraf örnekleri kullanılıyor. Okuma parçasında bu şekilde geliştirilmiş diğere bir paragraf bulunuz. 10. paragraf bir durumun nedenini açıklıyor. Diğere hangi paragraflar aynı geliştirme metodunu kullanıyor? Aşağıdaki cümleleri mantıksal bir sıraya koyarak ahenkli bir paragrafı oluşturunuz (Okuma parçasından beş cümle verilmektedir).
- b) *Scanning for Specific Information*: Kesin bilgi için dikkatlice inceleme
Bu soruyu yanıtlamak için aşağıdaki paragrafı inceleyiniz. How did the college get its name?
- c) *Reading for full understanding*: Tam anlamak için okuma
Paraphrasing: Parçanın başka kelimelerle yeniden oluşturulması
Fill in the blanks on the basis of the selection, just read. Henüz okunmuş parçaya dayanarak boşlukları doldurunuz.
Must instructional material _____ is "busy work". Generally, such materials _____ comprehension: They do not _____ it. Which practice on them we learn to _____ the examiner.
Paragraph Analysis: Paragraf analizi
Use the following strategy to determine what a paragraph is about :
Bir paragrafın ne hakkında olduğuna karar vermek için aşağıdaki yöntemi kullanınız.
- a) *Gather evidence*: Delil toplayınız.
Read the sentence first - Önce cümleyi okuyunuz.

- b) Establish a hypothesis - Bir hipotez belirleyiniz.
That the first sentence is main idea. İlk cümle ana fikir olsun.
- c) Check the hypothesis. Hipotezi kontrol ediniz.
- d) Revise the hypothesis - hipotezi tekrar gözden geçirin.
If necessary to include new ideas - Gerekirse yeni fikirler ilave ediniz.
Continue - Devam ediniz.

5- Comprehension of Complete Selection

Parçanın tam anlamı

- a) Surveying for main ideas and organizational pattern

Ana fikirler ve yapısal şekil için araştırma

Outlining: Özetleme: Aşağıda ana fikirler karışık olarak verilmiştir. Bu fikirleri yazarın tartıştığı düzene sokunuz.

- a) early settlers, b) need for water, c) major industries

Tez ve başlıca yan fikirleri uygun bir taslak şeklinde özetleyiniz. /Takip eden alıştırma ayrı paragrafların ana fikirlerini tanıtmaktadır.

Paraphrasing and summarizing the main ideas (orally or writing)

Ana fikirlerin tekrar düzenlenmesi ve özetlenmesi (sözlü veya yazılı)

Organizational Pattern: Yapısal şekil - Bu parçanın yapısal şeklini en iyi gösteren ifadenin aşağıdakilerden hangisi olduğunu bulunuz. (Bazı yazarlar parçanın yapısal şekli ve sitili hakkında genel ve temel görüşlerini bildirirler).

Bunlar parçadan önce veya sonra veya alıştırma içinde görülür.

Scanning for Specific Information: Temel bilgi için inceleme.

Aşağıdaki başlıkların bahsedildiği ve tartışıldığı paragrafın numarasını bulmak için çabucak gözden geçiriniz.

- c) Reading for full understanding - Tam anlama için okuma

Discussion or summary of the Reading (oral or written)

Okumanın tartışması veya özeti (sözlü veya yazılı)

Comprehension questions: "Types of Comprehension questions below"

Aşağıdaki anlama soruları çeşitleri bölümüne bakınız.

Types of Comprehension questions: Anlama sorularının türleri

Okuma öğretimi yanında tüm okuma konularında yoğun bir şekilde kullandığı ve dil becerilerini öğretmede yaygın ve yararlı bir teknik olduğu için anlama için soru sorma yöntemi daha geniş bir tanımı gerektirir (Birçok parçada alıştırma- ların yarından fazlasını çeşitli anlama soruları oluşturmaktadır).

a) Dilbilim açısından yanıt gerektiren b) Okuma parçasından sağlanan bilgi ve doğru yanıt vermek için gereken bilgi arasındaki ilişkiyi tanımlayan beş çeşit okuma anlama sorusu belirlenebilir. Öğrenci açısından güçlük sırasına göre bu beş tipi aşağıdaki şekilde sıralıyorum.

Şekil:1. Parça ile ilgili yanıt için yeterli bilgi sorunun içinde vardır.

- a) Basit olarak yanıt verilebilir Yes/No or True/False

Before Frank left for town, did his wife hand him an umbrella?

Before Frank left for town, his wife handed him an umbrella (True or False)

- b) Seçmeli yanıtlar soru ile verilmektedir.

What did Frank's wife hand him before he left?

_____ an umbrella, _____ a piece of cloth, _____ a letter.

Şekil:2. Doğrudan okuma parçasından alınmış bilgi ile yanıtlanabilen (why-questions-who, when, where, what-ekseriya why veya how soruları değil)
What did Frank's wife hand him before he left for town?

Yanıt : (She handed him) a piece of cloth (before he left for town)

Şekil:3. Okuma parçasından sağlanan ancak tek bir cümleye bağlı olmayan bilgi ile yanıtlanabilen, genellikle why veya how soruları
How did Frank explain his difficulties to his wife?

Yanıt: First Frank told her Then he said

Şekil:4. Okuma parçasından sonuç çıkarma ve ima yoluyla yanıtlanabilen bilgi parçada açıkça belirtilmemiştir.

How do you suppose Frank's wife felt about his explanation?

Yanıt: Well, since she looked cross, I suppose that she

Şekil:5. Yanıt okuyucunun okuma parçasıyla ilgili ek bilgilerini ve deneyimlerini ortaya koyacak bir değerlendirme veya görüş gerektirmektedir.
What would you have done in Frank's place?

Yukarıda tanıtılan beş soru türü çeşitli güçlük düzeyinde birçok okuma anlamı sınavında kullanılmaktadır.

Context Clues to Vocabulary meaning: Kelime anlamlarını veren metinden alınmış ipuçları

Anlamı oluşturmada kelime analizinden daha kısa bir yol, cümle içinde veya ilişik cümlede anlam için ipuçları aramaktır. Metine bağlı beş tür ipucu tanımlanabilir: Definition: tanım, Experience: deneyim, Comparison and contrast: kıyas ve karşılaştırma, Synonym: eşanlam ve Summary: Özet.

Aşağıda her soru türü için örnekler (yabancı dil olarak İngilizce) metinden, çok dikkatli bir şekilde seçilmiştir, fakat açık seçik örneklerle çok rastlanmaz. Metinde verilen bir kelime için mevcut birden fazla ipucu olabilir veya hiç olmayabilir.

1. Definition: Tanım: Kelime yazar tarafından tanımlanır veya açıklanır.
2. Experience: Deneyim: Anlam okuyucunun dolaylı veya dolaysız deneyimiyle açıklık kazanır. Durum okuyucu tarafından bilinir veya okuyucu durumu düşünebilir.
3. Comparison and Contrast: Kıyaslama ve karşılaştırma
Metin, kelimeyi bilinen bir kelime ile kıyaslar veya olumsuz bir şekilde ne demek istemediğini belirtir.
4. Synonym: Eşanlam: Aynı fikirler iki veya daha fazla kelime veya deyimle açıklanır, bunlardan biri okuyucu tarafından bilinebilir.
5. Summary: Özet: Bir fikir veya durum değişik şekillerde bir kelime veya ifade ile özetlenir.

PROCEDURES FOR CONDUCTING THE LESSON DERS İŞLEME YÖNTEMLERİ

Çoğu okuma dersleri uzunluğu küçük bir paragraftan birkaç sayfalık metne kadar değişen bir okuma parçası etrafında geliştirilir. Ders öğretimindeki üç basamak şunlardır :

1. Ön okuma hazırlığı
2. Parçayı okuma
3. Parça üzerinde çalışmalar

I. Basamak öğrencinin dikkatini ödevin ana amaçlarına yöneltir. Bunun yanında amaçlara ters düşen doğal olarak oluşan güçlükleri azaltan bilgileri sağlayabilir. III. Basamak dersin amaçlarına ulaşmak için gerekli alıştırmaları sağlar.

I. Basamak : Ön okuma hazırlığı :

Ön okuma hazırlığı için malzeme seçiminde öğretmen dersin amacını dikkate almalıdır. Örneğin belirli bir dersin amacı öğrenciyi konu ipuçlarını kullanmada yetiştirmekse, öğretmen öğrencinin derste I. Basamakta karşılaşacağı kelimelerin tanımlarını vermesine gerek yoktur. Öğretmen derse konu ipuçlarını kullanmada ilgi uyandırma çalışmaları ile başlamalıdır. Mamafih başka bir zamanda eksikliği ana fikir için hızla okumanın amacına engel oluyorsa yeni kelimeleri önceden tanımlamayı arzu edebilir. Bazen hazırlık "Bu parçayı son parçadan daha süratli okumaya çalış" veya "Ana fikri bulmak için bundan sonraki paragrafı oku" gibi sadece kısa bir talimat olacaktır. Fakat diğer zamanlarda öğrenciyi dilbilimsel güçlüklerle hazırlamak ve motive etmek için daha kesin gelişmelere gereksinme duyulacaktır.

Kelime, sözdizimi ve diğer güçlükler için hazırlanma

1. Yeni ve güç kelime ve deyimleri tanımlı veya tanımsız sırala ve konudaki anlamını gösteren ek cümleler ilavesiyle parçadan cümleler ver.
2. Yeni ve güç dilbilgisel yapıları tanı. Yapının anlamını göstermek için parçadan örnekler veya gerekirse tamamlayıcı diğer örnekler ver.
3. İyi bilinmeyen ve güçlük yaratan kültürel ve teknik ayrıntıları açıkla

Okumaya ilgi uyandırma:

1. Okumanın amacını belirle. Örneğin öğrencilere anafikirleri özetlemek, bazı bilgileri toplamak veya kelime çalışması yapmak için okuyacaklarını söyle.
2. Parçayı öğrenciler için özetle ve yeniden belirle.
3. Sorular sorarak veya tartışarak parça ile öğrencinin deneyim, ilgi ve gereksinimleri arasındaki ilgiyi kur.

2. Reading the Selection: Parçanın okunması

Bu basamağı yönetmek için önerilmiş iki işlem aşağıdadır. İkincisi birincisinden daha yoğundur. Bunlar sadece dersin başında sınıf okumasının nasıl yapılacağını gösteren örneklerdir. Daha sonra ileri sınıflarda okuma, sessiz okuma olarak yapılacaktır.

Suggested Procedure: Önerilen işlem:

A. Öğretmen her cümle veya deyim okur. Kitaplar açıktır, sınıf sesli olarak ve koro halinde tekrar eder —aynı cümle gruplar halinde ve tek tek tekrar edilir. Öğretmen telaffuz, ritim ve ses tonunu kontrol eder. Tüm parça sesli okunduktan sonra, sınıf koro halinde veya öğrenciler tek tek tekrar eder. Her cümleyi hemen yukarıda açıklanmış öğrencinin dil yeteneğine bağlı olarak 1., 2., 3. tür okuma anlama soruları takip edebilir. Her paragrafı da okuma anlama soruları takip edebilir. Daha sonra, öğretmen, sınıf koro halinde ve öğrenciler tek tek tüm parçayı tekrar sesli olarak okur. Bunu sessiz okuma takip edebilir.

Basamak III. Follow up activities: Dersin akıcılığını sağlayan çalışmalar

Sınıfta: Öğretmen yukarıda "teknikler veya alıştırmalar" kısmında gösterilen alıştırmaları türlerini dersin amacına göre saptar. Dersi sözlü veya yazılı işleyebilir veya sözlü-yazılı işlem karışımı kullanabilir. Öğretmen sözlü sorular sorar —sınıf yazılı olarak yanıtlar— öğrencilerden tek tek yanıtları sözlü olarak okumaları istenir.

As homework : Evödevi olarak

Öğretmen o günkü sınıf çalışmasından alınmış yazılı alıştıırma ödevi verebilir. Örneğin: Sınıfta sözlü olarak yapılmış okuma anlama sorularına tam yanıt veremelerini isteyebilir. Parçanın özetini, taslağını veya yeniden başka kelimelerle yazılmasını veya yeni kelimeleri ek cümleler içinde kullanmalarını isteyebilir. Bunun yanında ev ödevleri öğrenciyi gelecek derse hazırlanma durumuna sokar. Öğrenciyi metindeki yeni kelimeleri çalışması, ana fikirleri araştırması veya belirli bilgiler toplamak için araştırma yapması için talimat verebilir. Mamafih öğretimin ilk safhasında tam anlama için okuma öğretmenin rehberliği altında yapılacaktır. Diğer taraftan en ileri sınıflarda ders saatleri alıştıırmaları yapmak ve bir sonraki parça için hazırlığa ayrılarak okuma çalışması çoğunlukla sınıf dışında yapılabilir.

SINIF DIŐI OKUMA :

Okuma becerilerini geliştirmek için sınıfta yapılan yoğun okuma çalışmalara karşın sınıf dıŐı yapılan yüzeysel okumalarda oldukça daha basit okuma araçları kullanılmalıdır. Amaç, bilinen kelime ve örnekler için geniş bir kullanma alanı yaratmak olduğu için tamamıyla olmasa bile yeni kelime ve dilbilgisel yapılar en düşük noktada tutulmalıdır. Böylece öğrenci yeni kelimelerin anlamlarını çıkarma becerisini, anlamını bildiği kelime sayısını, kelime hazinesini geliőtirir. Sınıf dıŐı okuma parçasıyla ilgili özel alıştıırma şekilleri olmamasına rağmen, öğrencinin ilgisi ve çalışması önemlidir. Sınıf içi okuma parçalarından daha basit olan öğrenci de ilgi ve gereksinme uyandıran okuma malzemesi öğrencileri kendi kendilerine okumaya devam etmelerinde cesaret verir. Bazı amaçlar için toplanan bilgileri kullanma, bir sorunu çözme, bir görüş ve fikir oluşturma veya bir değerlendirme yapma gibi çalışmalarla öğrencide ek okuma ilgisini uyandırabilir.

Bu çalışmaların tümü sınıfa veya öğretime sözlü veya yazılı olarak rapor edilebilir .

Okumayı geliştirmeye yardımcı mekanik araçlar hakkında bir açıklama :

AlıŐılımsı sınıf araçları —yazı tahtası, resimler ve levhalara okuma öğretiminde sözlü dil dersinden daha kullanıŐılı olarak basılmış teksirler ilave edilebilir. Yapısal kalıpları gösteren tüm cümleler ve konu ile ilgili kelime örnekleri sözlü olarak verilebilir, fakat onlar okuma dersinde de okunmalı ve bu örneklerin teksiri tahtaya yazmaktan daha az yorucu ve daha verimlidir. Örnekleri vermede tepe-göz aleti etkili bir şekilde kullanılabilir. Öğretmen, öğrencinin dikkatini, okumasını istediği belirli kelimeler üzerinde tutma avantajına sahiptir, en mükemmel şekilde açıklamada öneri, maske ve işaret kullanmaktır. Gözü kitapta veya teksirde olan öğrenci uygun örneğe bakıyor olmayabilir —öğretmen kesinlikle doğru örneğe bakıp bakmadığını bilemez. Projektör daha çok okuma hızını ayarlamada kullanılır; bir parça veya alıştıırma ekrana sınırlı bir zaman için aksettirilir. Anadili İngilizce olanlar için okuma geliştirmeyi sağlayan özel mekanik araçlar geliőtirilmiőtir —esas olarak pacer ve tachistoscope gibi araçlar.

Pacer'lar öğrencileri baskı altında tutarak daha süratli okumalarını sağlamak için hazırlanmıőtir.

Tachistoscope ve filmler göz aralık ve göz hareketlerini geliőtirmede kullanılır ve böylece okuma verimliliği arttırılır.

Yabancı dil öğretiminde bu tür araçların herhangi bir şekilde kullanıldığını gösteren kayıtlar olup olmadığını bilmiyorum ve gerçekten bunların ana dili öğretiminde de yararlı olup olmadığı tartışma konusudur. Bazı öğrencilerin dışsal baskılar sonucu gelişme gösterdiği bir gerçektir ve makinaların kullanılışı bazı öğrencileri gayret yönünden cesaretlendirdiği söylenebilir. Makina yardımı ile elde edilen okuma becerileri, okuyucu için gerçekten değer taşıyorsa bunlar makina ile yapılmayan okuma şekline dönüştürülmelidir.

Ö Z E T

Burada tartışılan noktalar dışında okuma öğretiminin daha birçok yönü vardır. Bunlar arasında okuma parçalarının seçimi, metin ve alıştırmaların oluşturulması ve uygulaması, okuma ve kompozisyon arasındaki ilişki, belirli amaçlarla özel gruplara okuma öğretimi ve yabancı dili okumanın temeldeki dilbilimsel sorunlarını sayabiliriz.

Bu yazı öğretim olgusunun önde gelen üç esas amacına yönelik ani ve pratik sınıf içi uygulaması konuları üzerinde özellikle durmuştur. 1) İleri düzeyde okuma amaçlarının tanımı, 2) Beş okuma becerisi alanında gelişme sağlayıcı çeşitli teknikler ve alıştırmalar ve 3) Okuma dersini yönetmek için önerilen sınıf içi çalışmalar. Burada bir araya getirilen materyel geniş bir kaynaklar dizisinden alınmış amaç tanımlarının, alıştırma tekniklerinin, önerilen öğretim yöntemlerinin, bir derlemesidir. Bunları genellikle öğretim sırasında uyguladıkları ve öğretimi güçleştirmeyecek şekilde geniş kapsamlı olarak vermeye çalıştım.